

i Spitta

o periòdiko griko derentinò

DECEMBRI 2008

Direttore : Nunzio Pacella

Nùmero 6

KALANDA STRINA EIRESIONI

Theonia Diakidis

Stin Grecia Salentina, apù poddhù sèculu ce rispu simmeri, e sonatùri kantalùne ti Strina mesa stes stràe tos choriò simà sto jèno ka èrketete na kùsi ta traùdia u Kristù. Però liu chrònu 'mpì sonatùri ma tamburèddhia, organèttu ce sonarèddhia ibbiane massaria massaria na travudisune t'òrti u Kristù ce tu cinùrriu chrònu ce na piàkune agguà, tiri ce àddha...

“Arte p'òttasa ettù sti massaria ivloò ti stràa ce to limbitàri ivloò ti mmàna ce ta pedìa apòì to ciùri p'òne o generalì”

Sti' Grècia kantalùne traùdia se-cùndu i Strina, ta “Kàlanda”, (*Calenda* sti glòssa palèa Romàna) ka èrketete sto pi ka ste ncignà o mina ce o chròno cinùrriu. Kàlanda ine traùdia os jortio u Kristù, tu Cinùrriu Chrònu ce puru is Epifania. Passo jorti ei to dikòtto traùdi ce ta pedàcia to kantalùne es oli tin Grècia. Pedàcia ma tamburèddhia, fràula, fisarmònike, pàne nomèna spi-

ti spiti fonàzonta ampì stes pòrte: “Na ta pume?” E patrùna anitti i porta na os dòki permèssu na kantalisune “Arciminià ce arcichronià ce arcikalòs-mas chrònos” ja to èrti tu cinùrriu chrònu ce “Christùghenna protùghenna” ja to èrti u Kristù. Alia chrònia ampì, mia fòra ka ta pedìa ichane kantalisonta, os diane glicèata ce agguà, àrte os diune sòrdu.

Stin palèa Ellada itta traùdia kùne “Eiresioni” ègratze o Omero. Tòa ta pedàcia kratènnane mia bàrka ka èrkato sto pi to èrti tu Teù Diònisso. Kantalònta ta pedàcia piane spiti spiti ce ivlòusane is patrùna ce tui os èddie glicèata ce agguà. ●

Pizzeria - Rosticceria
Creperia d'asporto
Gelati
Consegna a domicilio
Pizzeria e rosticceria
senza glutine
su prenotazione

chiuso il mercoledì

Via Roma, 77 • Calimera (Le) • TEL. 320 0527895

Stampato presso "Cartografica Rosato", via Frà Nicolò da Lequile, 16A, LECCE. email: cartograficarosato@libero.it, tel. 0832-240141

'S tutto nnùmero

Kàlanda, strina, eiresioni.....	1
Tinos enna gràtzome.....	2
Ce e' sisti tipoti.....	3
Pe-mmu, Cesarine.....	4
Ἑλληνες, Ῥωμαῖοι, Γραικοί, Greci cè Grikì.....	5
Prakalume m'in glossama.....	6
E jorti u dekatessare tu agostu... 8	
Atsè mia spittarèdda.....	10
Francesca.....	11
O càddhio prama.....	12
E muscèddha.....	12
I glossa ma.....	13
Glossario.....	13
Calimera dei lampioni.....	14
Το οικολογικό αποτύπωμα.....	15

i Spitta

O periódiko griko derentinó attin
Associazziuna *Grika Milùme!*

To Ελληνικό υδρεντινό περιοδικό του
συλλόγου *Γκρίκα Μιλούμε!*

Reg. Tribunale di Lecce, 16/07/2007, n. 972

Direttore responsabile :

Nunzio Pacella

Redaziuna:

Francesco Chiga, Giuseppe De Pascalis,
Theonia Diakidis, Paolo Di Mitri,
Giovanni Fazzi, Leonardo Antonio
Giannuzzi, Carmine Greco,
Carlo Guarini, Iannis Papageorgiadis,
Francesco Penza, Basilio Ruvali,
Anna Zollino

Gratzetèmma 'ttù:

Redazione "i Spitta"
Via Principe Umberto, 22
73025 Martano (LE)
Fax: + 39 178 273 50 76
spitta@grikamilume.com

Stampa: Cartografica Rosato-Lecce

TINOS ENNA GRÀTZOME

Francesco Penza

Tappu dòkamo zoi tunù
giornàli, telisamo na gràtzo-
me tze pa' prama ce panta
m'in glossa grika, mai italiàna. Grà-
fome tz' otikanè jati emì tèlome na
ditzome ti o griko sozi pì olo cippu
tèlome ce ndè' manechò traùddia
ce kuntu palèu. Ja tuo pistèome ti
usi glossa enn'âchi enan avri.

Gràfome grika ce makà italiàna
na kutulisome lio olus esà pu mele-
tùte, na sas pàrome pleo kùkkia tu-
nìs glossa, na kàmome na
'mplikettùte ena spiri na noisete
utta loja sentza na diaite apù mia
metàfrasi* pu simmeri vriskete
panta stu' libbru p'òchi kanè testo
griko.

Motti gràfome grika ce kratènno-
me panta, panta, panta ta lòja italià-
na ecisimùddhia spiccèome na
kòtzome es anke tunis glossa: possi
chànnane cerò na meletisune to gri-
ko an iche panta dekòste ton italia-
no pu kùme sti' televisiùna? Certo
isane pleo poddhì ka meletùsane ti'
Spitta, an iche pukanè italiàno. Ma
tinos tèlome na gràtzome emì?
Emì tèlome na gràtzome cinò pu
'gapùne to griko, ce ispu gapà tin

glossa sozi chasi lio' cerò na noisi
cippu gràfome, magàri tu piacèi pu-
ru n'âmbi s'ena topo pu o griko en
afinnete ston ascio anis addhi glos-
sa.

Tuo pentzèamo toa ce ankora
to pistèome. Però manku tèlome
na klisome tes porte 's ecinu pu
mas jurètzane na vâlome mia met-
frasi* italiàna, ka ine poddhì. Noisa-
mo ti echi tinò pu gapà tin glossa
grika ma e' tin annorizi toso kalà
n'i' meletisi sentza mia metàfrasi.
Noisamo ti i Spitta isoze jetti enan
giornàli ja mian *élite*, an den vaddha-
mo kammia visia cinò pu tèlune na
màsune tin glossa. Depoi enna pu-
me puru ka quai forè o griko
grammèno sozi mini diskulo* puru
cinò pu milùne grika kalà jati e glos-
sa 'en gràfete pinnà c'echi pleo pir'
ena *alfabèto* n'in gràtzome. Ja tuo
diskorrètzamo poddhì ce stiaimò-
sto na vâlome kammia metàfrasi
s'enan *insèrto* antàma m'i Spitta, ce
passon artikulo metaframmèno*
sto blog ispitta.blogspot.com. Ma i
Spitta meni panta ena giornàli gri-
ko, pu teli na milisi cinò pu tzèrone
to griko o tèlune n'o mäsune. ●

* v. glossario

CE E' SÌSTI TÌPOTI

Giuseppe De Pascalis

Ja poddhù χρόνος en ecchide tinò atto grico ce apu cinu pu to milūsane. En ixe sindeco o presidento pu èsie a dàttilo ja tuo. Depòli oli mia forà efàni na addhàfsi ànemo, eghennisi mia cinùria agapi, mali agapi j'ò grico. Iu fènato. Epucanè ettù sta χορία-ma ecùatto lòja sacùndu "Grecia Salentina", "Area Ellenofona", "Lingua minoritaria". O grico ghetti "Lingua ufficiale", evàlane tu' ntèrpretu ce pàsso χρόνο stes scòle ecratènnute masimata fse grico.

An ìmone a cristianò pu ezi lãrga, sti fsenia, fsèronta ùtta pràmata ixa na χerestò manexà ce na ringrazièfso cinu pu polemīsane ce polemūne na sòsune ghetti tũtta pràmata.

Zònta ettù enoà però ca ène òlo cannò, tòssò cannò ec'es t'ammàddia.

"Grecia Salentina": "Calòs Irtate (irtato?) stin Grecia Salentina", iu χeretà o cartellùna us fsènu pu mbènnune sta χορία-ma, ce citto "calos irtate" ene grammèno iu mèa, tòssò na su càmì na fani ca ste ce embènni es mia "area ellenofona" ce su ndiàzete jalissia to ntèrprete na sòsi noisi o ghèno. E ntèrpreti: enna ghelàsòme o na clàfsòme! "Lingua minoritaria": m'ùtto lòo entisamo sta mèsa, pàsson emèra pu diavènni e glòssa ghènete pànta plèo "minoritaria".

L. Nocco

crusàfi, ce en ene màncu a giro fse pizzica, ca an ìone iu t'ùxa cànta o plèon òrio ce càddhio palcoscènico. Ma en ène iu, o grico vastà fsiyì o grico ène zòì ce 'e to sòzi clisi pùpeti, e' to sòzi clisi 'ces to stipo, sto musèò, 'e to sòzi clisi ec'es ena libro ce màncu ec'ess ena disco: ène òla pràmata pu sòzun milisi atto grico, ma en ène grico.

E glòssa grica na zisi enn' àrti millimèni. Ja tuo cio pu sòzome càì ene na milisume grica. Ma màncu tuo ène a pràma tòssò faci-lo, ma ène o manexò pràma.

Dìo χρόnu ampì eghennisi e associaziùna "Grika Milume" ce eghennisi pròbbio m'utti mira: na sianòsi ghèno pu cratènni j'ò grico, etèli n'ò milisi, n'ò cùsi, n'ò màsi. E associaziùna stèi anitti ja òlu, en ecchidèi a' nden ìse attin Grecia on an ìse fsèno, canì na vastàfsi sti cardia interèsse ce agàpi ja tes tradi-zìune ce j'in glòssa grica. E associaziùna teli na càmì òlo cio pu sòzi dulèfsi na fsunnisi to interèsse j'in glòssa, ce pòsse plèo stràe, pu sòzun camì na gheritì o grico, ìsele n'es pratìsi.

Ros àrtena o pràma plèo fanerò* pu ste ce cànni ene ùtto giornali. "I Spitta" ène o protinò giornali pu j'in protinì forà e' milì manexà fse grico, ma milì grico ce foto-gràfi o

grico, àrtena, sta χρόgna 2000. O pèrnome es òla ta χορία tis Grecia ce eftàzi es campòssa àddha mèri ettù stin Italia, stin Euròpa, ce canèna eftàzi stin America. "I Spitta" evrischete pùru stes bibliotèche ce stu cèntro fse culturà.

Àrtena en e' ca mènamo tìpoti, ma 'a lòo, mia critica apu cinu pu ìne e rappresentànti istituzionàli attin Grecia ixe sòsonta ftasi. Fse tossu sindacu, ettù es Martana ìne diavemmèna dio, o Conte ce o Micagliò ce ma tutu dio assessòri sti' cultura, tìspo ixe màì mia rànta ccerò na mas χarisi?

Ce i Grecia Salentina, m'ò presidento Sergio... e' sisti tìpoti ce e' siete fiddho.

To fsèrome, tòssa àddha pràmata plèo mportànta èxu na càne, ma cio ca ene cèrta ta digghia tu gricu m'òli i cultura cinù demèni, ca depòli ene e rize-ma e' diavènnune apu cì.

Arte, stasònta sta mèsa es tũtta pràmata, to fsèrome, èxi tòssò ghèno pu polemà j'ò grico ce m'ò grico, ma poddhè forè o cànni es manexia, ma na polemisi manexòssu e' pèrni poddhì macrèa. Endiàzete na sianosùme òli mia, na ncosùme nomèni: iu cànnonta sòzome culusisi i sperànza na dòcome cinùria zòì u gricu.

Sòzi ghetti. ●

**Ce i Grecia Salentina,
m'ò presidente
Sergio... e' sisti tìpoti
ce e' siete fiddho**

Fsexorisètèmmu a' miliso iu, ma ène o prico pu novò mòtti pensèò sto grico, is sòrta pu t'ònghise, ce cio pu ghènete n'ò sòsi siri lion apànu. To fsèro en ène faci-lo, ene pràma disculo, poddhì disculo. En ène 'a lisaràci fsexòmèno, mia cràsta, 'a stèo pu, vrimmèmo, o clinni ec'es to stipo, oi to pèrni sto musèò ce apu cèssu se canoni sènza na ghiurèfsi tìpoti àddho; an ìone iu, o fsèro, i tèca tu tin ixa cànta fse

Roda ce kattia

*Ida mia rodea, 'mpi s'ena ticho,
ma tossa vittula, ma isane tserà.
"Iatì mu ditti –is ipa- manechò ta kàttia:
tossa pu en se sozzo nghisi!?"
Nitse o vittulo, na kuso lio o mirisi!"
'Paddbrikari, ti teli na su doko
f'òrrio mirimma p'ùcha ces ta roda?*

*Tossi mirisan, kordòsane ce fiane
Tossi me gapisane manechò mia mera
Gala ce meli kundu milissia piane!
Chàsisà ola ce m'òmine e lumera.*

*Ce mes to pao, o mes to tserò,
'Vo kanno kattia , kattia manechò.
Pràtiso'mbro, ce kuse semena:
na mi me nghisi, andè su kanno ièma.*

Paolo Dimitri

*Ringrazièome olu tus sponsor pu m'in
afidiatto, arte canni dío xronu, sòzome
pari ambrò tutto dicòmma polemisi j'o
grico, na sosi ghiurisi es cinùria ce
macrèa zoi.
calès jortè ce calò xrono 's olò.*

Grika Milùme!

338 11 35 405

Le traduzioni in italiano degli articoli sono
disponibili sul sito internet :
ispitta.blogspot.com

PE - MMU, CESARINE

Francesco Chiga

Mia forà, is ola ta pais-
sia-ma, icànnane campos-
se jortè stusaju. Pleo
sce trianta xrogna ampì anzignàsa-
ne na mi càmone pleo ole tes jortè
attusaju chècciu, iminane manechà
i plèo màli ce macà 's ola ta xoria.
To ghenò moderno en ibbie pleo
na cusi tes bande ce na cami i pro-
cessiuna.

Cuntèonta me to Cesarino
m'urte o desidèrio na scero jati
nden ghènete pleo sto Zuddhinu i
jortì atti' maddonna 'pu Luritu,
apù to ciuri-ttu iane priuri atti
commissiuna.

O Cesarino vastà quattruvintie-
sce xrogna, ene poddhi atsunnito
ce canni olo manechò-ttu. Pao na
to vrico sto spiti -ttu, pu stei is
mia strata ca ti lene "Regina Ele-
na". Mu canni na caiso, mu di 'na

prama na pio ce mu
lei: "ti e' na su pò?"

"Pe' – mmu Cesa-
rine, jati i jortì attin
Maddona tu Luritu
ti cànane sto mìn-
a u settembrü?"

"Arte 'su leo!"

"Ivò imone checci, ce o ciuri-
mmu isane priuri atti commissiuna.
Imà pedàcia afituame ce cànamo
camposu serviziu.

I jortì ghènato me olo cio pu
iddie to ghenò, macà sordu, ma si-
ca, dabbacco, sitari, ruvittia,
.....Olo cio pu sianònnamo, to pu-
lùamo n'accutèsciume 'us paraturu,
'es bande, ce olu us bellimentu.

Posson ixe na polemisi na sosi
rescesci! Ma imi imosta furtunài
jati sto settembri iche alie feste ce i
bandisti, ce i paraturi accutèatto
pleon alio. Icànnamo mian òria pro-
cessiuna, ce depoi us focu, ce
t'apparao ca ànatse me to carbùrio,

macà me tin elettricità, ca ancora 'e
tin ixe".

O Cesarino eghennisi sto 1922,
ce tin elettricità èstase sta spiddia
ce sto paisi sto 1935. Tu rodò :
"Pos cànane na anàtsune ton
apparao? "

"Me to carbùrio. Cuse: ta petia
ce tus anesciu attus priuru stèane
antricià na gualisune to nerò attes
gristerne ce n'ò arceròsune cèssu
stu' bidunu, ci pu iche to carbùrio,
ito iguene o gassa pu 'ipianne ce
ècane lampa.

Passo biduna ibbie 150 litru nne-
rò, passon arco atton apparào iche
to biduna-ttu; ja tin cassarmònica
endiàzatto tris ce tessari biduni. ...

Vrimmena ta spìdia min gristerna, ipiànnamo to nne-rò ce o pèrnamo rosi stus bìdunu.

Ena mèa polemisi, ma imì imasto xerùmeni jati ito pèzamo.

I jortì iane stin ùrtimi addomata u settembrìu o stin ùrtimi ciuriaci.

Ici pu echi àrtena i scola, stin Grutta, ivàddhane tes giostre. I priùri iaxane diritto na càmunne ena giro.

Ἕλληνες, Ῥωμαῖοι, Γραικοί, Greci cè Grìki

Carlo Guarini

A pùtten érkotte t' onómata «Grecia Salentina», «greco» cè «griko», cè pòs ene ka i Greci símmeri fonázun «Elláda (Ελλάδα)» to páisi-to, cè stin glossa neogrika vastún to noma «Éllines (Ελληνες)»? Ene ka i Greci simmerini ine 'na smimma* atse poddhá gheni pu fruntétisan mes is oli ti stória. Kuáí rópulo éfere kane' prama dikó-tu – cè to dikó-tu noma.

3'200 xronus ampí sto ceró a' tin Guerra 'tse Troia, sti Grecia istéane kampossa gheni atse riza indoeuropea pu milúane tin glossa grika, cè pu prakalúane tus Teú tu Olímpu (i Dei dell'Olimpo). Ole tutte tribú iaxane addha nómata. Ixe tus Achéu (Ἀχαιοί), tus Danaú (Δαναοί), ixe tus Argheú (Ἀργεῖοι), cè dopu to 1'200 a.C. katévikane puru i Dorí (Δωριεῖς), ghenno pu lene ka érkato a' ti Dalmazia. Sto arcipelago greko is cittin époka, éste puru ghenno pu en ixe rize indoeuropee ma ka íone autóktono. Túi ísane i Kari cè i Pelasgi, ghenno pu imíli addhin glossa a' tin grika, cè pu ixe mia kultura ka dopu kuáí sékulu ímine smimméni me cini tos Achéu cè tos Doró, plázonta ti kultura greko-klássika cè prusiénnonta* ti glossa grika atse lòghia pu 'nkora en vasta. O 'Omero stin Iliade, to annorimméno-tu ergo* apa' tin Guerra 'tse Troia, fonazi tus Greku Danaú cè Argheú, cè to pronó noma érkete a' to Danao, pu íone o ciuri tu Agamémnona o ría ti Micéne cè tu Meneláu, o ría a' ti Sparta.

To 800 a.C. jenníatto i citáte greke annorimmene me to noma «póleis» - sakundu tes léane i Greci

I protini commisiuna pu exo ancora stennù ene tui: Pellegrino Agostino (Moru); Pellegrino Antonio (Placa); Caputo Paolo (Mulinari); Castellano Cosimo (Bellinceri); Tondi Michele (Po), ce campossus addhu.

Cànnamo olo ttuo ja tus aju, ce ja to ghenno". ●

- cè passomía ixe ti dikí-tis identità. Me to ceró, sti período tis Grécia klássika a' to 500 sara to 336 a.C., éxume ja proní forá nóa (Pausanía, Eródoto, Tucidide), ka jetti andiastim-méno to noma «Éllini (Ἕλληνες)» mes' to ghenno atse glossa cè religiúna grika. Tusó lò prita íone t' ónoma atse mia tribú greka a' ti Tessaglia, nomatim-meni atse 'na mítko ciuri a' to noma 'Elleno (Ἕλλην). 'Isonne to jennisi atse mian identità comune ja olu tus Greku, c' ius ité-lane n' atsexoristún a' tus Bárbaru, pu íone cini pu milúane mian addhin glossa a' tin grika.

Motte i Romani pírane tes colonie grike a' tin Kátu Italia (Magna Graecia), írtane is contatto me tus Greku pu istéane ici già atse poddhú ssékulu. Lene ka tusi Greci, cini a' ti Kalavría, a' ti Lucania, a' ti Campania c' a' ti Puglia, stin glossa grika-to vastúane to noma Grékí (Γραικοί). Atse tutto nóma, dopu, irte to noma latino «graeci». Mian addhi teoría tu Aristótele léi ka i ántropi pu zúane stin agra tis 'Epiru vastúane to noma Grékí. Ma ene a' to lò latino «graeci», ka depói jennisi-san i términi ka simmeri vriskume stes addhes glosse moderne tis Europa kunda Griechen, greeks, grecs, griegos, grækerne o grieken.

Dopu to péttin a' to Impero Romano d'Occidente sto xrono 476

d.C., ímine mone* to Impero tu Bizántiu me tin capitale Kostantinopoli, ka is grika ifonázato «Βασιλεία τῶν Ῥωμαίων», cè túo érkete sto pi «Impero Romano». Túo ísone 'na mí-noma a' to paléo Impero Romano pu sto 380 d.C. ixe jettonta kristianikó, ma en ísone pléo i glossa latina ka o ghenno ici imíli, ma i glossa grika. I glossa cè i kultura grike íxan epizíson-ta*, noméne me ti tradiziúna romana cè me cini a' tin Anatolí (d'Oriente), cè i xristianí tu Imperu vastúan t' ónoma Romei (Ῥωμαῖοι), iteli na pi Romani. 'Nkora simmeri motte milí m' enan Greko, an itéli na doki énfasi sto diavomméno-tu bizantino, cino su léi ka ene Roméo. S' ecinu tus sékulu to noma 'Ellini émine mone ja tus bárbaru pu en íxan piákonta ti religiúna kristiana c' íxan mínonta pagani.

Enghízi na mínume sara to sékulo XIII n' arrikordettí o ghenno Greko a' to noma 'Ellini, cè sara to sékulo XIX me to jennisi tis Grecia moderna, na to válune sa noma uf-ficiale ja to cinúrghio páisi. Ja ma pu zume stin Italia tóa e' kángetse típoti, c'imínamo me to noma p' úxamo panta: Gríki. Stin glossa-ma «griko» iteli na pi «greco», cè i Griki cè i 'Ellini (o 'Éllines) ine dío klari a' to stesso árgulo. ●

PRAKALUME M'IN GLOSSAMMA

Giovanni Fazzi

On addho mina es Tzuddhinu 'gguike ena libro pu kui "Ta pràmata Christù".

On èkame o prof. Leonardo Tondi, ka siànose chartia palèa u Domenicano Tondi.

Kundu pu lei o noma, "Ta pràmata Christù" ene ena libro 'ci pu stèune grammèna en grika e Lutria ("I Aghia Liturgia"), o Vangèlo (ton Aghion Evanghèlion), o Katekismo ("micròs catechismòs") ce poddhà prakalimmata.

Evò pistèo ka uso libro chrìzi poddhì, sia jati a chartia palèa grika en e' na chasùne ma e'nn'artune meletimmèna 'pus olu; ce depòì jati uso libro jennisi sto pleo kajo cerò, o cerò ka stes agglisemma e'soggèste na kùsome mapàle prakalisi en grika.

Sti Kalimera già apù kampòssu chronus ampì o don Salvatore Fiorentino ele, o vrai dopu i' lutria, "kali nitta na sa' nittòsi ce kalì mera na sa' tzemeròsi". Ce puru simmeri o Arciprèo cinùrrio, ka puru e' milì grika, kulusà na klisi i' funziùna u vraiu m'utta lòja.

Ine lòja òrria, pu kùune cinì pu stèune stin agglisia ce puru cinì pu kùune i' lutria essu ston aràdio.

Panta stin agglisia 'pu Kalimera, i' Mali Prassei stin ùrtima "Ora Santa", proppi na ncignàsi cinì ka o jeno fonàzi "Missa Scerrata", 'pu diu chronu meletùne prakalimmata grika. E Associazìuna "Kaliglossa" ce e patèri jaddhètzane kampòssa prakalimmata a'tto libro pu ègratze o Don Mauro Cassoni (Papa Mavro) "Prakàliso m'in glòssassu", addha pu iche gràtzonta o V. D. Palumbo, ce addha cinùrria. Ola utta prakalimmata stèune grammèna grika ce italiana ce o jèno a sozi kusi ce meletisi es ole ce diu es glosse.

Puru enan addho prama jetti fetu ston Ottòbri, o mina ti' Maddonna, stin agglisia 'pu Kalimera: dopu i' proni lutria, passo pornò meletisane ena prakalimma pu ègratze o Salvatore Tommasi. Kui "Aja Mana" ce ene ena prakalimma j'i Maddonna, Mana tù Kristù ce Mana 'pu olus emà. Puru utto prakalimma o jèno t'ùsoze meletisi es ole ce diu es glosse ce m'on aràdio èttase es ola ta spità.

Es Martignana o Arciprèo, ka puru tzeri o griko, quai tòssonna milì grika stin agglisia, ce mia forà èkame na meletisane ena prakalimma griko j'on A' Pantaleo. O jeno pu este stin agglisia (ione e proni novena), ce essu a'tton aràdio, nòise itto prakalimma palèo puru ka e'to kraì pleo olo sta'nnù.

Evò pisteo ka utta pràmata icha' na jettùne es ole tes agglisic 'tta paissiamma pu milùne grika.

Prakalimmata grika e' mankéune; ce e' mankéune manku e libri ci pu stèune grammèna.

Echi poesie j'u Kristù ce j'o Paska: mia mira ine norimmène, mia mira deje.

O Libro tu Cassoni echi tossu chronu ka irte grammèno ma ankòra vriskete; cino u Domenicano Tondi ene cinùrrio ce puru vriskete.

Passo patèra isoze jaddhètzi, mes'ola ta addha, itta pràmata pu stin agglisia sozun erti meletimmèna, ce ka u fènutte pleo òrria ce pleo kalà. Ce isoze puru stiàsi in glossa j'o paìsi eci pu vriskete.

E' soggèste puru ka echi prakalimmata palèa grammèna j'on Ajo o j'i Maddonna; j'o Bombinài o j'o Paska.

Soggèste na ine chartia palèa ma ka oli norizune; o invece prakalimmata ka ali' 'nkora kratènnune sta'nnù ce ka ste chànnutte.

E patèri soza' doki mia' mali chera na mi' chasùne utta prakalimmata palèa.

Ce na mi' chasi o griko.

Poddhì tze cinu ka kùune i' lutria, stin agglisia o a'tton aràdio, milùne o noùne o griko.

Ce m'on aràdio o griko embènni es passo spiti. ●

Ti is'ascimo, Tànate!

Ti is'ascimo, Tànate, e mas piacei makà,
 ca esù en vastà tsichì ce ndè mialà!
 Anòito ise ce ise sa tiflò
 en echi ekalosini* os kristianò
 en echi chari ce en kitèi
 na sfatzi o peti peti? pu ste jelà
 senza kardia o pianni depoi fei!
 En ekkitei ka e mànattu arte klei!
 En ekkitei ka klèune a koràssia
 Iatì esù os èffie o paddhikari!
 Esù ciofali en echi, ce kanni o' malo
 Esù ma sena perni puru a pedàcia
 ce su ta sfazzi mara piculàcia
 Ce pai senza mialà ce mo trapani
 Muttisonta su kanni o tikami.
 "Ma esù ti ste mu lei, ti en gapò?
 Ka chare pu sto kosmo ti en torò?
 En ime armammeno ce den gapò pedia

mena me kamane iu, senza kardia.
 Senza t'ammàddia ce senza attia
 Ti en e' na kuso ti klèune ta pedia!
 Kanno ti kanno, senza na toriso.
 Fikeme stei ka e' na polemisò.
 Su me rotà Iatì! Ti tsero evò!
 A te'no tseri, rota o' Kristò.

Paolo Dimitri

Petàso pikulài mu...

*Peta pikulàimu, pètaso ce àmo...
 ce pare stin agàpi mu ta cheretimmata mu!
 Amone sto chorìo ttu, dià mbrò att'àspro spiti
 ecì pu mes'tin avlì ei t'àrgulo i' lumìa
 panu sto klàro kàiso, ncìgna na kantàlisi
 mìlise 'is agàpi mu, ti 'e sòzo 'mpì jurìsi!
 Sto' topo ettù pu stèò, 'vò ime desolàta
 kundu mia skiàva ime, sentza kamìa speràntza
 Zo 's èna topon òrrio, ma èchi magarià...
 ta navi 'e taràssune sti' tàlassa o 'bbiùndo
 nerò stu' fùumus 'en èi, ce manku e primavèra.
 E magarià m'èbbie ce 'è m'afìnni n'arto...
 mòtti telo na diaò, vrèchi, astrèi, chionìzi;
 jurìzo na pao ampì, o ijo derlampìzi
 Manechò cìno pèstu, me sòzi liberètzi
 m'in alìssia agàpi, na klàsi i' magarià
 ce mì 'sincerità p'òrkete atti kardìa !*

Theonia

Kundu kàmamo persi, ce kundu, a telisi o Teò, e na kàmome feti p'orkete, puru itto kaloceri emi att in associaziuna *Grika milume!* e simisia m'o *Casa museo e delle tradizioni popolari* ce mo gruppo *Malalingua* toristimosto na kamome mia jorti, ecì pu milliete griko ce cini pu èrkutte sòz-zune kusi traùdia grika ce a loja os paleo.

Paolo Di Mitri

E jortì u dekatessare tu agostu...

Ste dekatèssare u àgustu, o v'rai, o fengo èkanne biumbò kremammèno es ena astèri ka u èkanne agàpi.

O pornò èkame toso kama ka mas èttise olu. Ce o fengàri frisko ce aspro, 'pu ci panu mas èvlepe ce mas jela.

Panu sti' Makulàta, mbrò sti' kappèddha, iche sianosònta lio jeno, ma e aklisia en ion nitti.

Pa ce frunte sti' kappèddha ena palèo lisàri: lei ti ecì mia forà iche mia kappèddha bizantina ecì pu lèane i' lutria m' in glossa grika; ma ti spo mai pai n'o meletisi.

Ti jètti iso v'rai pu iche toso jeno mbrò citti kappèddha pu en ti echi pleo?

O Kostas a' tus Encardia ncìgnase na kantàlisi ena travùdi bizantino.

Manechòttu, ce tispo noa cippu cino ele.

Mili m'us palèu, ce j'us palèu selèste travùde. O selèste ka, kantalònta, prakàli i' Maddònna u Finimùndi ka o jèno tèlise na llimonisi.

Ena èllina prakàli ellinikà mia' Maddònna grika. Mpi itto lisàri e Mana ikuse doppu pleo pi addovinta chronu ena pedì na tí prakàlisi.

En iche addho lustro pi' kanèn ciri ka kanèna iche v'lonata cimèsa, ce depòì o mea lustro a' to fengàri ka èsprizze a ceràmmia a' ta spiddia ce a mmàddia os korasio.

Ndilin ndilin, èkanne o travùdi u Pippi Lefònso toso chronu ampi.

Ndilin ndilin ndilin fònasa evò panu sto limbitàri is kappèddha i i' Mmakulàta, pa ce frunte sto spiti u don Pippi Kappa. Fònasa lio pleo poddhì, ce èmina, ce èvaddha atti na kuso kasomài o don Pippi kulùsa ma mena o travùdittu.

Ndilin ndilin ndilin – E' na sas po in jalissia. 'S emèna mu fani ti cino, m'i fonèddhattu lettì, puru èkanne ma mena ndilì.

Ah! O traùdittu... Ndilin ndilin èkanne e kampanèddha u asilu infantile, na fonàsi ola ta pedàcia stes ottò 'pu passo pornò. Ce o Pippi isele na jurisi kecci kundu toa, na sosi pai ston asilo kundu ibbie appu io' pedài. Ma o Pippi Kappa itsere ti den ion cini e kampanèddha pu iche no fonasi na pai.

O don Pippi Lefons ene kampòso ka pèsane, ma 's emèna mu fani ti mas ide mbrò sto spittu na kùsome itto ndilin ndilin, on ikuse o petittu messère Bruno

ce puru o petittu messere Carmelucciu. Evò ikusa ka o don Pippi guike 'pu èssutu ce mes emà pràtise lio ros sto spiti u Gianninu Aprile, ecì pu o Giovanni Fazzi ipe ena traùdi grammèno a' to sindaco Giannino.

Ce a pediattu Paolo ce Andrea stèane na kùsune, mbrò sti mánatto, e jinèka u Gianninu.

O Palamà mas melètise ena gramma grammeno sto 1956, ecì pu o Giannino Sindaco prakàli olu us kumpàgnu na polemisione na kàmun kalò sto jeno kalimerito.

Ce i jinèkattu i Pina katènna' a dàmnia a'tammàddia, na kusi itto gràmhattu dopu sarànta chronu ka o àndratti mas èfike olon isa.

Ce iu o Pippi ce o Giannino kàmmane iortì ma ma, ce jelùsane ma to jeno pu simmeri.

Sto 1975 ettù sti Kalimera irte na mas vriki o Pier Paolo Pasolini, na kusi a traùddiamma: cino gapa ola ta traùddia a' tin Italia, ègratse puru ena libro ce t'avale ec'essu

ola cina pu tsèrutte. Pèsane dopu diu minu ce pokka e Francesca Licci travùdise jà cino ena traùdittu mbrò sto palai u Murrone, ecì pu cino stasi na mas kusi.

Cino, toso mea poeta, irte na kusi emà pu milùme mia glossa ka emì tosse forè den noùme posso chrizzi.

Ce iu isa tri iso vrait Kalimera : o Pippi , o Giannino, ce o Pasolini.

E addhi pu irtane na mas vrikune emì e' tu nnorisamo tse soma ce tse muso, ma o Salvatore Tommasi mas ipe ena traùdi u Dumineku Palumbo pu pèsane 90 chronus ampì.

Ma kùntetse a' to kama pu tosse forè tse kalocèri mas èkame na dròsome toso ti den sòzzete pi. Pistèo ka o Vito Muntagna (o Palumbo) cherèsti poddhì na kusi ti mi nkòra tsèrome na milisome griko doppu tossu chronu. E glossa ene tselorì na pesàni.

Ti èkame puru iso Vito Palumbo? Ègratse en griko liò a' to traùdi u Dante Aligheri. Ègratse in agàpi u Pavlu ce i Frangisca. Ce e Maria Renna ce o àndratti o metetisane mpì stin aklisia mali, ec' es mia avli palèa kampòssu sèkulu.

Depoi mbro stin aklisia mali o Renato melètise ena pralalimma u Palumbo: o "Pater noster".

Addràssamo straa ce ddràssamo trauddia.

Mpì sto Kustantìno ncìgnase na travudisi o Cici Garrisi ce o koràsittu, ce puru cini a' tus Encardia ndalisane traùdia mes chi-

tarre, violinu ce fisarmònike.

Puru oli e pesammèni pu 'ci mpì tsunnisane na kantalisune; ce mes tutti iorti e Francesca Licci travùdise liò ninnenanne ce evò melètisa italiàna o traùdi j'i' mana u Palumbo pu èpianne fùru gersumminu n'u' vali mbrò stin akùna i Maddonna ce prakali j'ò petùttu pu iche taràssonta sto largo.

Depòì famo ce piamo oli nomèni, evò, o Silvano, e Francesca o Giovanni e Dina o Colaci... ce olo o jeno pu mas iche kulusi-sonta na mas kusi.

A proposito: toriomèsta pu 'ttù 's ena chrono mpì sto Kustantìno.

Ncìgnume na ndalisome 'pu mbrò sti sartoria u Colaci.

Luigi, natse in insègna. ●

ATSÈ MIA SPITTARÈDDA MIA MALI FOTIÀ

Carmine Greco

Kappòssi lèone ka o Griko apètane, opuramènte ka ce pu apètènni assatia assatia. Tui ene mia' kuestiùna pu affruntètsamo kappòsses forè apànu is tutto giornàli. Ce puru 'vò, na sas po' tin alitia, pistigga to stesso. Leo pistigga ce e' leo pistèo, jati mu succèdetse na' fatto, pu mu echi kamomèna mali impressiùna ce chirizi to' pono na sas kuntètso. Mu èkame n'addàsso pensiero, ce nà 'cho pistosini ka o Griko ene ankòra anio, ce àremo ja pòssus chronu ankòra kulutà na zisi. O fatto ene tuo: motte pubblìkètssame to' libro a'tes poesie tu Nsinu Reàle atti' Chora, mu telefònetse nan àntrepo apù Francavilla Fontàna, kuai Alessandro Argentina, pu mu ipe ka iane 'mpassionàto atse Griko ce iche màtonta atsè nan amikotu, o Giorgio Vincenzo Filieri, ka ichamo presentètssonta tutto' libro. Mu ipe ka cino iane poddi kuntènto a' tu àmbiegga mia' kopia, ce ivò tu tin àmbietsa. Motte ton ikua so' telèfono, mu fènato ka

tuo itssere poddà lòja a'tin glòssama, ce iane tin alitia poddi matimèno. Ivò tu àrisa puru mia' kopia a'ti' Spitta (poi èmata ka tes iche ole), ce cino na mu rengraziètsi mu ègratse tuttìn lèttera ka ivò telo na kamo n'annorisete, itu kundu tin ègratse cino, jati e' grammèni m'oli ti' kardìa ce ivò ti' ferno ittù isa isa (cino èvale is parèntesi ta loja pu en ià' sekùro pos lèotte): "Sto filommu Carmine. Se (rengrazzièo) poddi ja to llibro ca su pu m'odike atton Nzino Reale apù Sternaitta (Hora). Jati ivò campossa hroni ampì to ciùri mu, mu canni na meletiso ena llibro grico atto Vito D. Palumbo atti' Kalimera, ce tote ivò ancignasa na meletiso ce mu (piaceva) poddi to (dialetto) griko atto Salento, jati mia forà oli isane Magna Grecia. Ce iu meletonta meletonta mattenno to griko, mia ffonì ca àrtèna istei ce svinnete me mà. Iu lei mia travvudia: "ti en na camome àrtèna ca imesta sprì ca se milùme? Ma imì me olo to ccardia evalonnomesta. I glossa -ma dinatise, poss' enna kàmome? Arte ca minamo ali ca ti milùne telamo na camì ce e' fiteomèsta emì, ma olo ti kardìa eva-

lonnomesta. (cito) da "E glossa-ma ste pesèni" di Cesare Luceri.

Telo na su leo ca mu (despiacei) ca ivò en ime jennimèno stin Grecia ce en echo (manco) cammia dicùmma ca to mili. Ja tuo su leo ca sa m'erchete ste nnù, ja tuo (sbaglio) motte su grafo. En itssero i (grammatica) calà ndè norizzo to (verbo)kalò Norizzo poddi loja atta decatria paissia ca arte ninone ennea, ma zzero ka puru Lipignana ce Sulitu ihàsane i orria glossa ca ehune. Se (rengrazièo) puru ja to (giornale) "I Spitta": sozzèste ca puru mia spittarèdda n'achune cini pedia ca san emèna agapùne poddi to griko, puru ca ici en imesta jennimèni. Alessandro Argentina apù Francavilla.

Puru ka tusi lèttera e' grammèni me kanè erròro, ivò pistèo ka o Alessandro Argentina ene nan àntrepo pu oli e' na piàkone ja esèmpio ja ti' passiùna pu èi ja to' Griko ce jati, jennimèno de fore a'tin Grecia, rèssetse na to mati tosso kalà.

Ivò rengrazièo ton Alessandro ja tuttìn mali devoziùna ce agàpi ja ton Griko-ma ce antama me cino, me mia fonì, leo puru ivò ka atsè mia spittarèdda sozi jennisi mia mali fotia. O Griko en en' apètamèno! ●

CAPASA®
AZIENDA AGRICOLA

**FORMAGGI
PRODOTTI TIPICI
PRODUZIONE PROPRIA**

Contrada Capasa - Martano - tel. 331.8312336

www.capasa.martano.it

FRANCESCA

Inferno
Canto quinto
Versi 82-142

*Sa peristèria ap'tin agàpi fonammèna
m'es afterùte niftè sti' foddhèa glicèa
èrkutte petònta na stasùn nomèna;*

*Ìu gguikane pu mes tes àddbe diu psichè
ce mbros emà irtane ap'tin àscimi anghèra
tosso ferme ce glicèe isane e fonè.*

*“O àntrepe galànto ce kalò,
pu pài vriskonta mes ti màvri anghèra
emà pu vafamo o' kòsmo me to ghèma,*

*An o Teò vàsta kalosini jà mà,
emì o' prakalùsamo jà sèna,
pu patèi jà to mea pono dikòmma.*

*Fse cino pu tèlete na milisete
emì kùome ce milùme ma sà
àrtena pu o ànemo plèo e' fisà.*

*Vrìskete e chora ecì pu vò ghennisi
mbrò sti' tálassa ecì pu katènni o Po
na vrìki stasi m'olo to nerò.*

*E Agàpi, pu fèonta ftazi sti' kalì kardìa,
èbbie tuo jà to òrrio sòmammu
pu mu fiane; ce jà tuo vastò fotìa.*

*E Agàpi, pu pàsson gapimèno kanni na gapìsi,
tosso fèrma m'èkame tuo n'òn gapìso
ka, o torì, plèo e' teli na me lisi.*

*E Agàpi mas èkame na pesànome nomèni.
Cino pu mas èsfatze e Caina o' mènì.
Utta lòjia cini mas ipane.*

*Motti evò nòisa itte psichè ponimmène
vòtisa t'ammàtia kau, ce ìu èmina
rìspu o Poeta e' m'ùpe: ti èchi?*

*Tappu milisa, ncignasa: “Obimmèna,
possa lòjia glicèa, possi agàpi
us pìre tutu sto poro to ponerò”.*

*Depòi vòtisa es cinu ce milisa evò,
ce ncignasa: “Francesca, e pònisu
me kànnune na kelàfso ce na mìno prikò,*

*Ma pèmmu: sto' cerò ap'ta glicèa vlèmmata
pòse ce pòa èkame e agàpi
na nnorìsete ta krifà telimmata?”*

*Ce cini es emèna: “Kanèna pono e' pleo mèa
ka na s'òrti sta nnù e charà
mes ta klàmata; ce o Màsciasu o fsèri kalà.*

*Ma an esù na nnorìsi pos encìgnase
e agàpi dikòmma tòssu teli
s'o lèo sakùndu cino pu milì ce klèi.*

*Emì meletùsamo mian emèra jà charà
pose e agàpi o' Lancillòtto èbbie sittà;
manechìma stèamo ce e' vastùsamo krifà.*

*Kampòsse forè ta ammàtia votisamo
jà itto gràmma, ce rotignàsamo;
ma es ena topo manechò chàsamo to mialò.*

*Motti meletùsamo ka ta gapimèna chìli
is filise cini iso Lancillòtto,
tuo, ka 'pù s'emèna en e' fseskorimmèno plèo,*

*O' lemò mu filise, tramàssonta olo.
Galeotto òne o gramma ce is pu t'ògrapse:
ap'ittin emèra e' meletùsamo plèo.*

*Ce motti mia psichì tuo ìpe,
e àddbi èggle; ce jà to mèa patèfsi
evò noìsti tòsson àscimo sa na pesàno.*

Ce èpesa sakùndu ena pesammèno pètti.

Traduzione: Giovanni Fazzi

Epoca

Complementi D'Arredo

Oggettistica
Lista Nozze
Bomboniere

Piazza Assunta, 22
73025 MARTANO (Le)

Tel. e Fax 0836.574359
Cell. 338.3054776

E MUSCÈDDHA

Ìxe mia forà mia muscèddha pu iseie n'armasti. Ad-dhàsti, edèsi mia zayarèddha sto frontili ce nfaccètti sti fenèstra. Vrèsi diavènnonta apuci a vùdi in ide ce ipe:

- Cummàre muscèddha, ti ste ce cànni sti fenestrèddha?
- Ste' ce mèno o paddhicàri. Tèlo n'armastò.
- Etèlis emèna?
- Travùdiso, na dò pos ene e fonì-ssu.
- Buh, buh, buh...
- Dègghe, esù mes ti nitta me ssunnà, e' se tèlo.

Diàviche apuci na sciddho, in ide ce ipe:

- Cummàre muscèddha, ti ste ce cànni sti fenestrèddha?
- Ste' ce mèno o paddhicàri. Tèlo n'armastò.
- Etèlis emèna?
- Ce esù pos cànni ti' nitta?
- Bau, bau, bau...
- Ndè, ndè, su me cànni na foristò, e' se tèlo.

Diaviane campòssa àddha finà ma endèsane o stèssu prà-ma, depòì ediàviche a pondicùddhi ce pùru tuo is ipe:

- Cummàre muscèddha, cummàre muscèddha, ti ste ce cànni nfacciàta sti' fenestrèddha?
- Na do a' diavènni tìspo n'armasò. Ste' ce vrìsco àndra.
- Etèlis emèna?
- Ce esù pos cànni ti' nitta?
- Ziu, ziu, ziu

- Dèla, agàpimu. Tèlo esèna, esù ise o paddhicàrimmu. Motti ìbbie stin agglisia n'armasti o ghèno èguenne apà sti pòrta ce iu ecantàli:

Pòsso ene òria, pài òli' paràta,
ce mia fascèa tis sfinghi ti' zòsi.
Ce fie apu 'ttu, ce fia apu 'ci,
evviva o coràsi ca pài n'armasti.

Ma mòtti istiche stin agglisia e muscèddha is irte stennù ca ìxe ficonta i' lumèra nammèni acàu sto zuccàli m'o crèa ce allòra èmbiefse o pondicùddhi na pài n'i svìsi.

O pondicùddhi epirte ce mòtti èftase ambrò sto zuccàli icuse o crèa na mirisi ce tèlise na piàchi a spiri. Ndèviche apà sto zuccali ce empichètti ecèssu, ma, ftoxùddhi, èpese ce ecài olo.

E muscèddha àrtena ton èmene eces tin agglisia, ma emine a spiri, emine dio, ma motti ide ca en ercato eghiurise essu ce estiasè i tavla na fai, ma mòtti ègualè to crèa on ivriche fsofimmèno ce marào ce nsignase na clàfsi: pondicùddhimu, pondicùddhi, èpese eces sto zuccalài ce m'òfiche manexìmu.

Ce e muscèddha èmine xira. ●

Anna Zollino

O càddhio prama

Àrtena o càddhio prama ene na torisi ce na stasi m'ò lemò climmeno. Ace m'i mitti anittì, iu e' peseni, jati a'se cùì tìspo na pì canèa prama ca sòzi ntisi tinò pu stèi caimmèno apànu afse ciu pu cànnune strafizia* esù en efseri plèo a pai èssu-su, esù en efseri pleo a' sozi torisi a pedàcia-su ce in ghinèca-ssu.

Se piànnune ce calin nitta. Simberi na stasi calò m'in ghetonia enghìzi na càì pànta o calò pedì, min èxune na su pune tìpiti afse cacò ce e' càddhio na stasi calò ce na fai crimbiddia ce fsomì ce na pìi nerò ce na petàsi sacundu mia rondineddha, ca na fài crèa ce na pìi crasi ce depoi en efseri pleo pu enghizi n'antisi i ciofali.

Leonardo Antonio Giannuzzi

Tu nicta

*Tu nicta s'ida s'ipuno
san tsùccaro ce mèli
ìsan glicèa ta mmàddiasu,
stafili a' ton ampèli.*

*Ian' rotinà ta chili
sa rudi a' tì rudèa.
Mirizze sa stafili
tse agàpi isi foddhèa.*

*Isa vizzìa se filisa
ma oli ti kardìa.
Ma mmàddia evò se milisa:
'sù èlise a maddhìa*

Paolo Dimitri

I GLÒSSA MA

griko derentinò ce griko kalavrò

T'ampàri ce e foràda

Ena ampàri ce mia foràda catevènnane ja ti tàlassa pratònta agra agra sto fiùmo, u ampariù t'úrte na χèsi ce χèsti sto nerò: o cerò ìone àscimo, o fiùmo ibbie fèonta ce ta scatà tòsso efànisa plèon acàu, χορέfsonta mes sto nerò trùbbo. Allarmètti t'ampàri, escòsi ce nzìganse na fonàsi: "ti pràma ene? Ti cacòn èχο? Ta scatà diavènnune ambrò ce evò mèno ampi? E foràda t'ùpe: "mi foristu ti esù ise anìo! Ma san àrte iu pài o còsmo: o fiùmo cilismèno pèrni ambrò to scatò"

T'àlogo ce i forada

'Nan àlogo ce ma fforada ecatevènnai ja ti ttàlassa potamòn botamò; porpatonda porpatonda, t'àlogo t'úrte na chei c'echesti sto nerò: o kierò iton àcharo, o potamò ipighe trèchonta ce ta scatà posso efànissa sangatu, forèggonta mesa sto nerò cholò. Entàssezze t'àlogo, anasicothi c'ecùddie: "Ti praman ene? Ti cacòn èχο? Ta scatà pasi ambrò ce egò mèno apissu!" I forada t'ùpe: "mi sciaisti ti esù ise ijo! Ma sanarte otu pài o cosmo: o potamò cholò perri ambrò to scatò!"

Giuseppe De Pascalis

Glossario

diskulo : difficile, sensibile

epizisonta : sopravvissuto

ergo : opera letteraria

fanerò : visibile, evidente

kalosini : bontà

metaframmèno : tradotto

metàfrasi : traduzione

mone : solo, soltanto

prussiènnonta : arricchendo

smimma : miscuglio

strafizia : stravaganza,
stravolgimento

Mana ez χiatzra cascia climmèni
grambì ez petterà fotia nammèni

Porte - Finestre - Persiane PVC
Porte interne
Rivestimenti murali in PVC

Zacheo
Raffaello

MARTANO (Le) - Via Q. Sella, 54

Tel.-Fax : 0836.571638 - 333.3274022

E-mail: zacheorafaelle@aliceposta.it

FINSTRAL

Pavimenti - Rivestimenti
Arredo Bagno - Rubinetterie
Caldaie a Gas Junkers, Bosch

VERRI FRANCESCO

Via Prov.le Zollino - Martano 73010 ZOLLINO (Le)
Tel. e Fax 0836.600739 - Cell. 338.4329687

GRECIA HOUSE snc

Via Ferrovia, 25
73022 Corigliano d'Otranto (LE) Italy
Tel/Fax 0836 32 92 05

www.greciahouse.it • info@greciahouse.it

Pavimenti - Rivestimenti - Ciotolati - Scale
Caminetti - Arredo Ville - Arte Sacra - Sabbiatura

Tel. 0832.801682 - Cell. 328.1960876 - Fax 0832.801127

MARTIGNANO -LE-

Prov.le Caprarica-Martano (Km2)

η Σπίνθα

Το ελληνικό
υδρεντινό περιοδικό

ΕΥΤΥΧΕΣ
ΤΟ
2009

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008

Διευθυντής : Nunzio Pacella

Τεύχος 6

KALIMERA NELLA SERA DEL 14 AGOSTO DEL 2008

Basilio Ruvali

Η απόλαυση του τοπίου έχει όνομα. Κάθε χρώμα και ήχος, κάθε βλέμμα και χειρονομία ή βήματα, προκαλούν τη συγκίνηση. Η «Γιορτή των φαναριών» θυμίζει την ανάσα της ψυχής, τα σιγήματά της. Στην όμορφη Καλημέρα, την απόμακρη για το μυαλό ιταλική κωμόπολη, τα φανάρια δεν σβήνουν ποτέ...

Η Grecia Salentina είναι τοπίο εξωτικό. Οι άνθρωποι που ζουν εδώ αναπνέουν την Ιστορία. Ο ήλιος μαυρίζει το δέρμα, ο ήλιος φωτίζει τις καρδιές. Η σκόνη κάθεται μέσα στα μάτια δακρύνοντάς τα. Ενώ οι λέξεις, τα ονόματα, οι ψίθυροι, έρχονται ακέραια –όπως το ανθρώπινο ένστικτο της επιβίωσης– από το παρελθόν της Μεσογείου Θάλασσας. Είναι μία από τις στιγμές για κάθε ταξιδιώτη που αφηφεί τον φόβο του παρελθόντος για να γευτεί την ηδονή, την απόλυτη μυστικότητα του χρόνου. Περιπατώντας στα χωράφια με τις ελιές και τα αμπέλια, με αχνές μυρωδιές του Ιονίου Πελάγους και στο βάθος του ορίζοντα τα πρώτα σπίτια της Καλημέρα, διαίσθάνεται κανείς τη δύναμη του παρελθόντος μέσα στο παρόν, δηλαδή αφουγκράζεται το μέλλον.

Οι νύχτες του Αυγούστου στην Καλημέρα είναι δροσερές. Το φεγγάρι ασημίζει περισσότερο τις στέγες των σπιτιών, ενώ τα παιδιά μένουν μέχρι αργά έξω παίζοντας αχόρταγα, όσο περισσότερο γίνεται. Στη μεγάλη πλατεία περνούν τις ώρες τους οι γεροντότεροι: μιλούν στη διάλεκτο griko, μαλώνουν για τα

πολιτικά (επιτέλους, θέλουμε ή δεν θέλουμε τον Berlusconi;...), θυμούνται τους συγγενείς που έφυγαν για την Αμερική, καμαρώνουν για τα παιδιά τους που σπουδάζουν κάπου στον βορρά και ελπίζουν ότι θα ζήσουν καλύτερα από εκείνους.

Μια παρέα μουσικών διασχίζει τον δρόμο: είναι μερικοί Έλληνες, έχουν το όνομα Encardia κι επι-

μένουν να έρχονται κάθε χρόνο παίζοντας νότες από pizzica και να μιλούν συνέχεια για τη φλόγα της tarantella στην πατρίδα τους. Τα πρόσωπά τους είναι χαρωπά, συγγιημένα, γεμάτα λαχτάρα να δουν και ν' ακούσουν οτιδήποτε σ' αυτόν τον τόπο, να ρουφήξουν τον παλμό του ιταλικού νότου και να τον μεταφέρουν στα τραγούδια τους. Αραγε, ενδιαφέρονται για τη μουσική των griko γιατί τους πληγώνει ή τους γοητεύει; Ούτε εκείνοι δεν ξέρουν ν' απαντήσουν.

Ο ιερέας κάνει το συνηθισμένο κήρυγμα στον Εσπερινό. Είναι Δεκαπενταύγουστος. Οι γυναίκες μεγάλης ηλικίας κάθονται ακουγοντάς τον προσεκτικά. Τρεις μικροί πειράζονται μεταξύ τους. Ο ιερέας τους κάνει νόημα ενοχλημένος. Στη δεξιά πόρτα της εκκλησίας, που είναι πιο στενή και ο τοίχος μεγαλύτερος, στέκονται μερικές κοπέλες. Γελούν σιγανά, κάτι ψιθυρίζουν στο αυτί, κοιτάζουν έντονα προς την άλλη πλευρά: το πιο όμορφο αγόρι της Καλημέρα στέκεται μαζί με τον παππού του. Είναι τόσο ντροπαλός που διστάζει να γυρίσει το κεφάλι του προς την πλευρά τους, παρότι ξέρει ότι τον σχολιάζουν... Ειδικά, η μία, η πιο μελαχρινή, που την έχει ερωτευτεί αλλά δεν έχει τολμήσει να της το ομολογήσει.

Στην Καλημέρα ζει ένας από τους πιο σημαντικούς φορείς της μουσικής παράδοσης της Κάτω Ιταλίας. Οι Έλληνες εκτιμούν πολύ τον Roberto. Ο ίδιος είναι μετριόφρων, ασχολείται με τις παρτιτούρες και τις λέξεις του παθιασμένα. Τα μαλλιά του είναι «aspra san to charti». Η φωνή του είναι μελωδία γεμάτη χρώματα, αρώματα κρασιού, ζεστής πέτρας του μεσημεριού. Στέκεται απόμερα, στην είσοδο του σπιτιού που έζησε ο ποιητής Domenico Palumbo. Ένα τετράστιχο ακούγεται από μέσα: «Ola petù, ta channi o rono manechò su meni, se dakkanni, se vaddhi sto stavrò...».

Η γιορτή των φαναριών αρχίζει με τη δύση του ήλιου. Όλοι την περιμένουν με αγωνία. Κάθε χρόνο η ίδια αγωνία από νέους και γέροντες. Τα φώτα σβήνουν για ν' ανάψουν τα φανάρια. Οι δρόμοι είναι στολι-

σμένοι. Μια γυναίκα έβγαλε στην πόρτα της την κούνια ενός μωρού. Δεν γέννησε ποτέ, δεν παντρεύτηκε. Λέγεται ότι είχε αγαπήσει έναν Γερμανό στρατιώτη. Ότι του δόθηκε μολονότι ήταν έφηβη και ότι την άφησε μόλις τελείωσε ο πόλεμος. Ο μεσόκοπος κάτοικος του σπιτιού με τον μικρό κήπο, συνεχίζει να ποτίζει τα λουλούδια του – δεν του αρέσει η γιορτή γιατί αυτή την ημέρα, πριν από πολλά χρόνια, είχε πεθάνει η μάνα του. Δεν είχε προλάβει να έρθει στην Καλημέρα. Δούλευε εργάτης στο Μιλάνο, δεν του είχαν δώσει άδεια από το εργοστάσιο.

Ο Luigi διαβάζει ένα ποίημα στη διάλειτο. Το είχε γράψει πριν από λίγα χρόνια. Το πρόσωπό του αλλάζει έκφραση. Αφήνει το tamburello στο χώμα. Ισιώνει τα γυαλιά του. Η φωνή του ακούγεται πιο δυνατή, φθάνει μέχρι την πλατεία της Καλημέρα. Δίπλα του στέκεται ο Pepe. Το βιολί του ακούγεται τόσο βρώμικο για ένα αυτί ελάχιστα εξασκημένο στον ήχο του Salento. Η μελωδία απλώνεται πάνω από τις στέγες. Είναι η ηχώ των ελληνόφωνων στο πέρασμα των αιώνων. Ο Pepe χαμογελάει προς την όμορφη κοπέλα που στέκεται απέναντί του. Αργότερα θα φύγουν μαζί προς το σκοτάδι. Η Αναστασία και η Paola μοιάζουν με ακρωτήρια. Τραγουδούν, βαδίζουν αργά, χαμογελούν. Είναι φίλες σαν δύο πελάγη. Λίγο

πιο πέρα, το πλήθος που ακολουθεί τους μουσικούς στέκεται έξω από την πόρτα ενός διώροφου σπιτιού. Ο Paolo δείχνει με το δάχτυλο τα παράθυρα του πάνω ορόφου. Εδώ ήρθε πριν από πολλά χρόνια ένας από τους τελευταίους αυθεντικούς καλλιτέχνες της σημερινής Ιταλίας. Ο Pier Paolo Pasolini θέλησε να γνωρίσει τη μουσική, τη γλώσσα, τις συνήθειες, τις αναμνήσεις από τη Magna Grecia που βιώνουν καθημερινά οι κάτοικοι της περιοχής. Κάποιος νεαρός τον πλησίασε δείχνοντάς του τη μεριά της θάλασσας: «Quello scoglio divide il mare Ionio dall' Adriatico...». Συμφώνησε. Εσκυψε το κεφάλι του, έκλεισε τα μάτια κι ένευσε να αρχίσει η μουσική: ζήτησε μια pizzica indianolata. Τώρα, αυτό το απόβραδο, η Francesca θέλησε να τραγουδήσει στα νέα ελληνικά. Προτιμάει τον Μάνο Χατζιδάκι. Η φωνή της είναι αιθέρια. Ανατριχιάζουν οι τοίχοι, τα κεραμίδια κινούνται ρυθμικά. Η «Γιορτή των φαναριών» δεν θα τελειώσει απόψε. Είναι ο μακρύς δρόμος που οδηγεί πάντοτε στην Καλημέρα. Κι αυτό είναι δώρο...

Silio D'Aprile
"Chi e' costei che muove
al par d'aurora
che di rose vestita al
mondo sorge?"
DIONISIO SOLOMOS

Το οικολογικό αποτύπωμα

Το οικολογικό αποτύπωμα είναι μια εκτίμηση της επιφάνειας της γης που χρειάζεται ένα άτομο για να παραγάγει αυτά που κατανα-

λώνει και να απορροφήσει αυτά που αποβάλλει.

Μετράει λοιπόν το μέγεθος της επίδρασης στο περιβάλλον που εξασκεί κάθε άτομο για να καλύψει τις ανάγκες του (τροφή, μεταφορά και οίκηση).

Εκφράζεται σε στρέμματα κατά άτομο.

Αν αφαιρέσουμε από την ολική επιφάνεια της γης την θάλασσα και την επιφάνεια που χρειάζονται οι άλλες μορφές ζωής και διαιρέσουμε την διαφορά με 6 δισεκατομμύρια, που είναι ο σημερινός πληθυσμός της γης, βρισκουμε ότι σε κάθε άτομο αντιστοιχεί μια επιφάνεια γης ίση με 3 γήπεδα ποδοσφαίρου.

(ένα γήπεδο=50μ. x 100μ. = 5.000τ.μ. = 0,5εκτάρια = 5 στρέμματα)

Εκτιμάται όμως αυτή τη στιγμή σε 10 γήπεδα ποδοσφαίρου η επιφάνεια γης που χρησιμοποιεί κάθε Ευρωπαίος για να καλύψει τις ανάγκες του.

Αν δηλαδή όλοι οι κάτοικοι της γης ζούσαν σαν τους Ευρωπαίους θα μας χρειαζόνταν 3 γιες για να ζήσουμε όλοι. Υπολογίζεται ότι το 2050 ο πληθυσμός θα φτάσει τα 9 δισεκατομμύρια. Και γη έχουμε μόνο μία.

Τα κρεμμύδια που έρχονται από την Χιλή, τα μήλα της Αυστραλίας, οι γαρίδες που ταξιδεύουν από το Βέλγιο στο Μαρόκο και επιστρέφουν καθαρισμένες, οι ατομικές μετακινήσεις με αυτοκίνητο, τα αεροπορικά ταξίδια, η ενεργειακή σπατάλη για θέρμανση ή/και φωτισμό, κτλ, αυξάνουν το οικολογικό αποτύπωμα.

Η κατανάλωση ντόπιων προϊόντων, οι ομαδικές μετακινήσεις με ιδιωτικό αυτοκίνητο, η χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς, οι οικολογικές λάμπες, η μόνωση των κατοικιών, ... συνεισφέρουν στην ελάττωση του οικολογικού αποτυπώματος.

Άρα ή μειώνουμε τις απαιτήσεις μας ή μειώνουμε... τον πληθυσμό της γης! ●

Γιάννης Παπαγεωργιάδης

* Για να μετρήσετε το δικό σας οικολογικό αποτύπωμα, πληκτρολογήστε «οικολογικό αποτύπωμα» στο « Google » και διαλέξτε έναν ιστοχώρο.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΈΝΑΝ ΑΙΩΝΑ...

Την πρώτη Δεκεμβρίου έκλεισαν εκατό χρόνια από την γέννηση του Ερνέστο Ντε Μαρτίνο, πατέρα της ιταλικής ανθρωπολογίας. Μελετώντας τις “ταρανατές” του Σαλέντο και τις χωριάτισσες της Λουκανί-

ας, στη Νότια Ιταλία, ο Ντε Μαρτίνο βρήκε εεινίο που ο Λέβι-Στράους και ο Μαλινόφσκι έψαχναν σε μακρινά μέρη. Διαβάστε το άρθρο του Μαρτίνο Βιόλα στην “la Repubblica” της 3/12/2008.

Γ.Π.

Le comunità migranti del Salento presentano

CAPODANNO DEI POPOLI 2009

LECCE 1 gennaio

ore 17,00 FIACCOLE E TAMBURI CONTRO IL RAZZISMO
PARTENZA Piazza Mazzini - ARRIVO Palazzo Celestini
dedicato a Miriam Makeba, Papa Hagi e Were Melitus Mugabe

ore 18,30 SUONI E SAPORI, VOCI E COLORI

Atrio Palazzo celestini
FESTA DEI POPOLI e DELLA PACE

Stands gastronomici a cura delle comunità: Cinese, Nordafricane, Etiope, Cubana, Filippina, Cingalese, Brasiliana, Albanese, Thailandese, Keniana, Indiana, Senegalese e Rom.

Musiche e danze di Rom Musika (Rom), Gui-gy (Senegal), Indian Dance (India), Mijikenda (Kenia), José Martí (Cuba), Arte Brasil (Brasile), Universal Balkanik (Albania), Zina (Italia-Africa-Albania Hotel).

Iniziativa promossa e coordinata da
Provincia di Lecce
Assessorato Politiche
di Promozione dell'Integrazione e della Pace

e finanziata con i fondi della U.E. POR
Puglia 2000-2006
Misura 4.16, in osservanza del reg. CE
n. 1159/2000

In collaborazione con

Istituto di
CULTURE MEDITERRANEE
della Provincia di Lecce

www.grikamilume.com

ispitta.blogspot.com

spitta@grikamilume.com